

החומה, נהגו לקשט באמצעות דברים שנמצאו על שפת הים, בחול, ובעיקר בקו המים וב-Watt בשעות השפל: צדפים כחולים ולבנים, ארוכים ועגולים, אבנים קטנות וצבעוניות, אצות, כוכבי ים, מה לא. מהם יצרו מעשי אומנות לשמה: תמונות מכל הסוגים והנושאים. מעון הילדים היהודי הנציח פעם תיבת נח, כולל גן חיות שלם והר האררט. סיפורי ילדים, עיני דיומא, סמלים וסיסמאות, ששיקפו לא אחת את המתח בתחרות צילומים, בזה שצילמנו את מטה מתפשטת אחרי פרגוד של מעיל רחצה, עם הכותרת: "אידיליה בחוף הים".

עוד אפיון למצודות החול בחוף הים: דגלים. גרמניה התפארה, תודה לאל, בדגלים אין ספור; לכל אחת מארצות הפדרציה, לכל אזור, לכל פרווינציה ולכל עיר היה דגל משלה, ואפשר היה להפגין את הפטריוטיזם המקומי ע"י הנפת הדגל המיוחד. אך מאחרי זה הסתתר הרבה יותר: עם התמוטטות הרייך הקיסרי ב-1918 והקמת הרפובליקה הווימריה הוחלף הדגל הקיסרי השחור-לבן-אדום, שיוצרו ביסמרק (שחור-לבן הפרוסי עם האדום הברנדנבורגי - איפה הבווארים?) בשחור-אדום-זהב של הרייך הגרמני-הרומי של ימי הביניים - ושל מהפכת 1848. הצעד הזה התברר כמאוד לא פופולארי אצל שכבות רחבות. הדגל הישן הזכיר עבר מזהיר, עוצמה צבאית וכבוד ומצב כלכלי טוב, כשהמטבע העובר לסוחר היה זהב. הדגל החדש זוהה על ידי הרוב עם השלטון הסוציאליסטי, האינפלציה הגדולה, הדמוקרטיה השנואה והאינטלקטואלים היהודים השמאלנים. שהכבוד אבד באשמת הקיסרות וצבאה, ומחוללי האינפלציה היו ההון והתעשייה הכבדה, המזהים מאז ומתמיד עם הימין - מי התעניין באמיתות אלה? דגל המדינה היה לא יותר מדגל המפלגה הסוציאליסטית, ובעיני הרוב לא לגיטימי. לכן איש לא העז להניף את הדגל הרשמי, אלא אם רצה להפגין השקפה פוליטית שנויה במחלוקת; יותר פשוט היה להציג את הדגל הישן, שחור-לבן-אדום, ואיש לא שאל שאלות. עבור היהודים, מחלוקת הדגלים היה דבר, שמוטב לא לגעת בו בכלל ולהימנע מלהניף דגל. הדגלים נחלת החול שלנו בוויק היו אפוא ניטראליים. כאפילוג לקטע זה אזכיר אפיזודה קצרה וסמלית: באחת ההזדמנויות בתחילת 1933, כשהציבור נצטוו להניף דגלים, חשב אבי כנכון להניף את דגל פתיחת החנות משנת 1912, כמובן בשחור-לבן-אדום. כולם התפעלו מדגל "היסטורי" זה, אך כעבור כמה שעות הוא הבין את חוסר הטעם שבכל העניין והחזיר את הדגל לארגז הנפטלין.

שמור לי בזיכרון במיוחד טיול שעשינו באחד הקיצים הרבים שבילינו בוויק. הייתה זאת נסיעתנו להלגולנד. אי קטנטן במפרץ הים הצפוני, במרחק כשש שעות מהמבורג, הוא מקום בעל קסם מיוחד. סלע אדום, כסלעי פטרא, מתרומם מתוך הים. שטחו כ-2-3 קמ"ר לכל היותר. מרחוק ניכרים שלושת צבעי האי: מעטה ירק מכסהו מלמעלה, אבן החול האדום של הסלע והחול הלבן של חוף הים לרגליו. ובכך גם להלגולנד היה דגל: ירוק-אדום-לבן. היישוב הקטן, של כמה עשרות בתים, היה מאוד דומה לכפר דייגים בריטי קטן על חוף התעלה. ואמנם, עד 1896 הלגולנד היה בריטי (Heligoland). הגרמנים, בזרעם למעצמה ימית, לא הרגישו בנוח עם ישיבת האנגלים בשפך האלבה והציעו להם עסקה: הם הציעו להם החלפת המושבה האפריקאית זנזיבר ש"רכשו" לא מכבר. האנגלים הסכימו והקהילה האירופית צחקה על עסקת החליפין המוזרה: להחליף חבל ארץ עשיר עבור סלע חסר ערך בים הצפוני. אך הגרמנים ידעו מה הם עושים: במלחמת העולם השנייה פינו את האי מתושביו וקרו מנהרות ענק אל תוך הסלע מגובה פני הים; היה זה בסיס לצי הצוללות הגדול בעולם. לא פלא שבנות הברית העיפו את כל הבסיס, כולל הצוללות, לשמים, גבוה גבוה. היה חשש שהסלע לא יחזיק מעמד והאי יטבע במצולות הים הצפוני. אך האי ברובו נשאר על תלו גם לאחר הפיצוץ והתושבים חזרו לבתיהם והמשיכו בעיסוקם ופרנסתם מלפני המלחמה: תיירות.

המיוחד בתירות ההלגולנדית היה, שהאי נמצא מחוץ למים הטריטוריאליים של גרמניה והיווה כעין אזור סחר חופשי. היום זה קיים בכל נמל תעופה; אז מכירה פטורה ממכס הוכרה רק באוניות הגדולות בלב ים. האי היה למעשה בזאר אחד גדול, והיצע הסחורות היה מלבד סיגריות, מי הבושם והקוויאר רוסי, בעיקר צמר אוסטרלי ואריגים אנגלים. אך התברר לקונים הנלהבים, בדרך כלל בהגיעם הביתה, שלא קנו מציאות כלל וכלל. אמנם הסחורה הייתה פטורה ממכס ושילמו עבורה במרקים, אך המחירים היו גבוהים ובקורת המכס, שהתנהלה באוניה בדרך חזרה, הגבילה את כמות הסחורה הפטורה על פי הכללים הידועים גם היום. אני מניח שהעסקים מתנהלים שם גם היום באותה צורה - אם לא הוסיפו קסינו וחוף נודיסטים לפי רוח זמננו.

באחת העונות, עוד לפני הקיץ האחרון בוויק, החליטו שעלי ללמוד לשחות ולהירשם לקורס שחיה. ללמוד לשחות, במיוחד בים, היה אומר להקשר לחבל, שמורה לשחיה החזיק בו, ולבצע אותן תנועות מצחיקות שנלמדו